

INTERVJU - Boris Cilevič, pripadnik rusko govoreče skupnosti v Latviji, dolgoletni parlamentarec

»Bojim se, da bo po vojni spet vzpostavljena železna zavesa«

Bojan Brezigar

RIGA – Ko sem se aprila z njim pogovarjal v Rigi, je Boris Cilevič napovedal, da ne bo več kandidiral. V latvijskem parlamentu sedi vse od razglasitve neodvisnosti in želel si je novih izzivov. Veliko jih je bilo v njegovem življenju; kot pripadnik rusko govoreče skupnosti v Latviji se je spoprijemal s številnimi težavami, kljuboval je nacionalističnim izpadom, vendar je veliko energije vložil tudi v Evropi, predvsem v Strasbourgu, kjer je bil zelo aktiven član Parlamentarne skupščine Sveta Evrope, kjer se je ukvarjal s številnimi žgočimi temami s področja človekovih pravic.

Potem se je zgodilo, da ga je njegova stranka Saskana, v slovenščini Harmonija, prepričala, da glede na dogajanja po ruski invaziji Ukrajine ponovno kandidira. Pristal je, vendar tokrat stranka ni dosegla 5-odstotnega praga. Tako se je Boris, katerega so latvijske oblasti spremenile ime in priimek v Boriss Cilevičs, sredi oktobra še zadnjikrat udeležil zasedanja v Strasbourgu in na spletu objavil fotografijo s pripisom, da je bil to njegov zadnji uradni obisk tega mesta. Član parlamentarne skupščine Sveta Evrope je bil skoraj 24 let. Tokrat je pogovor potekal prek spleta.

To je zelo dolgo obdobje. V glavnem ste se ukvarjali s človekovimi pravicami, kajne? Katere razprave v parlamentarni skupščini so vam najbolj ostale v spominu?

Bilo je veliko zanimivih tem. Sam sem pripravil kar nekaj poročil o pravicah manjšin, še zlasti po sprejemu Okvirne konvencije za zaščito narodnih manjšin in Evropske listine za manjšinske ali regionalne jezike, ki sta stopili v veljavo skoraj istočasno, po letu 1998. Potem se je začel postopek preverjanja. Države so pošiljale prva poročila in parlamentarna skupščina je ta postopek pozorno spremljala. Takrat je odbor ministrov tudi ponovno vzpostavil komisijo DH MIN, to je medvladno posvetovalno telo o zaščiti manjšin. Nato je parlamentarna skupščina oblikovala pododbor o pravicah manjšin. Sam sem bil tri ali štiri leta predsednik tega telesa. To delo je bilo pomembno. Vemo pa, da zdaj pravice manjšin niso več tako osrednja tema, obstajajo druge prioritete, k tematiki manjšin se pogosto vračamo, kadar govorimo o varnostnih vprašanjih, ampak glavno delo je bilo že opravljeno; mislim tudi na spodbujanje ratifikacije obeh prej omenjenih listin.

Druga pomembna zadolžitev, ki sem jo imel, je bilo imenovanje sodnikov Evropskega sodišča za človekove pravice. Več kot 20 let sem bil član tega odbora, nekaj časa sem mu tudi predsedoval. To je bilo pomembno leto, prizadevali smo si, da so bili za sodnike imenovani najbolj strokovni in obenem neodvisni pravniki. Države so morale predlagati po tri kandidate in mi smo izbrali enega izmed njih. Nekajkrat so bile odločitve zelo občutljive, potrebno je bilo veliko diplomacije. Zame je bil to velik izziv.

Tretje vprašanje, s katerim sem se veliko ukvarjal, je bil odbor, ki preverja stanje demokracije v državah. Bil sem pet let poročevalec za Gruzijo, nato poročevalec za Turčijo, praktično do zdaj, naslednika še niso imenovali. To je bilo zelo zahtevno delo, veliko potrpeljivosti je bilo treba vložiti, ker naš namen ni, da bi koga obsojali, naša naloga je bila, da prepričamo vlade, da izboljšajo raven demokracije, pravne države, človekovih pravic ... To seveda ni lahka naloga, terja namreč veliko izkušenj, tudi modrosti in potrpljenja. Skratka, delo v parlamentarni skupščini je bilo velik izziv.

Omenili ste Gruzijo. Leta 2008 je Rusija zasedla del ozemlja Gruzije, Južno Osetijo. Tisto stanje je nekako zamrznilo, dejstvo pa je, da tam ne ubijajo ljudi, nobeni spopadi se ne dogajajo, nič, kar bi lahko primerjali z dogajanjem v Ukrajini. Kako je bilo vprašanje Gruzije vsaj začasno rešeno?

Stanje je še vedno dokaj nevarno, še vedno prihaja do manjših incidentov, ugrabitev, ranjencev in včasih tudi smrtnih žrtev. Obstaja nekakšen mehanizem s podporo ZN in OVSE, obstajajo periodična srečanja, stanje pa je dokaj žalostno. Če hočem povedati na kratko, lahko rečem, da je Južna Osetija velika ruska vojaška baza. Tam prihaja do tihotapstva in tudi do drugih nejasnih poslov. Abhazija je bistveno drugačna, Abhazi so manjšina, to so bili tudi pred odcepitvijo, politično življenje je dokaj živahno, ljudje govorijo drugi jezik, seveda je pod nadzorom Rusije, ampak obstaja nekakšna demokracija, politična pluralnost, civilna družba, nevladna organizacije, ki so v stiku z gruzijskimi NVO-ji. Tu obstaja možnost za normalizacijo, čeprav gledano zelo dolgoročno.

Južna Osetija je popolnoma drugačna, veliko prebivalstva se je preselilo v Severno Osetijo, ki je sestavni del Ruske federacije, v regiji je ostala, kot poročajo nekateri viri, samo tretjina nekdanjih prebivalcev. Gruzijška vlada si prizadeva, da bi bila čim bolj konstruktivna. Gruziji pogosto očitajo, da je preveč prorуска; s tem očitkom sploh ne soglašam, je pa res, da si Gruzija prizadeva za ohranitev nekaterih gospodarskih odnosov, v državo prihajajo milijoni ruskih turistov, ampak v Gruziji prevladuje evropska usmeritev, v tej vojni podpira Ukrajino, je ena redkih držav, ki je odprla mejo ruskim disidentom in Rusom, ki se želijo izogniti mobilizaciji, ne kot številne druge evropske države, ki so Rusom popolnoma zaprle vrata.

Ta konstruktivni pristop bi dobro deloval, če bi bila druga stran racionalna, ampak danes je Rusija daleč od racionalnosti, s to kruto nečloveško vojno in napadi na civiliste v Ukrajini, zato je kakršen koli dialog z Rusijo nemogoč, da ne govorimo o pogajanjih.

Na nedavnem zasedanju ste predložili svoje zadnje poročilo, ki zadeva Turčijo. Katere so vaše najpomembnejše ugotovitve?

Turčija je zelo komplicirana a obenem zanimiva država. Mi smo se osredotočili na nekatera vprašanja. Prvo je izvajanje sodb Evropskega sodišča za človekove pravice, kjer smo ugotovili, da Turčija izvaja večino teh razsodb, morda veliko bolj kot druge evropske države, obstajajo pa nekateri zelo pomembni primeri, ki jih Turčija noče izvajati. Omenim naj na primer obsodbo Osmana Kavale na dosmrtno ječo. Kavala je podjetnik in filantrop, ki so ga aretirali in obtožili, da podpira terorizem. Proces ni bil v skladu s kriteriji o pravičnem in poštenem sojenju. Prav tako so turške oblasti zavrnilo zahtevo po izpustitvi na svobodo kurdskega voditelja, predsednika stranke HDP Selahattina Demirtaş, ki je bil aretirani, ko je kandidiral na volitvah in mu je bila onemogočena volilna kampanja.

Drugo vprašanje je neodvisnost sodstva, to je zelo pomembna tema. Dva pri-

opozicijskih kandidatov je bilo odstranjenih z obsodbami, ki so očitno neutemeljene in diskriminatorne, na primer zaradi objave na twitterju izpred osmih let. Kdor je bil obsojen, ne more kandidirati na volitvah. Skratka, če strnem, volitve bi bile svobodne, ampak ne poštene. Srečali smo se s predstavniki turških oblasti in svetovali ukrepe, s katerimi bi lahko izboljšali stanje. Nekatera naša priporočila so sprejeli, večina pa ne, kar je po naši oceni zelo zaskrbljujoče, kajti Turčija je zelo pomembna članica Sveta Evrope. Zdaj, ko je bila Rusija izključena iz Sveta Evrope zaradi napada na Ukrajino, je skrb za Turčijo še pomembnejša.

Imeli ste tudi nekaj besednih spopadov s španskimi kolegi glede Katalonije ...

Bodiva natančna. Predmet mojega poročila je bilo sodno preganjanje politikov med opravljanjem njihovega mandata. Takrat sta obstajali samo dve evropski državi, kjer so bili izvoljeni politiki obsojeni in v zaporu, Turčija in Španija. Ni bilo specifično poročilo o Španiji, sestavljeno je bilo iz dveh delov, zadevalo je Španijo in Turčijo. To seveda ne pomeni, da smo izenačevali Španijo in Turčijo. Obstaja bistvena sprememba, Španija je prava demokracija in ne morem razumeti razlogov. Seveda, šlo je za boj proti separatizmu in za ohranitev celovitosti države, ampak vse to je mogoče narediti z vsemi zakonitimi ukrepi. S pravnega vidika, pa tudi po zdravi pameti bi moralo biti jasno, da politikov ni mogoče obsoditi na 10, 12 let zapore samo zato, ker so glasovali za stališča, za katerimi stojijo. To poročilo vsebuje pravno analizo, obstaja mednarodno pravo, razsodbe Evropskega sodišča za človekove pravice, sprejeli smo nekaj priporočil.

Prav imate, ko ugotavljate, da niso bili vsi poslanci iz Španije zadovoljni s tem poročilom, ampak jaz nisem napadal Španije, naša naloga je, da varujemo načela. Razlikovati moramo med političnim bojem in zločinsko dejavnostjo. Zaradi dejavnosti, ki so bile izvedene brez nasilja, ni mogoče kazensko preganjati politikov samo zato, ker so za nekaj glasovali in ker so nekaj rekli. Med drugim lahko rečem, da je bilo to poročilo delno uspešno, ker je te politike, ki smo jih tudi obiskali v zaporu, predsednik dal izpustiti, čeprav nekaj kazenskih obtožnic še obstaja, in prav tako še obstajajo zahteve po izročitvi tistih katalonskih politikov, ki so se umaknili v tujino. Vse evropske države so zahtevo po izročitvi že zavrnilo, vendar verjamem v demokratični potencial Španije.

Seveda, vsak poskus odcepitve je zelo velik izziv za državo. Videli smo, da nekatere nedemokratske države poskušajo to prepričati s silo, na zelo brutalen način z vojsko, kar se je na primer v Rusiji zgodilo s Čečeni. Vendar imajo zrele demokracije druga sredstva in druge metode, kako ravnati v teh primerih. Lahko omenim nekaj pozitivnih primerov, kot dogovor o referendumu za neodvisnost Quebeca v Kanadi in dogovor o neodvisnosti Škotske, ki so ga dosegli po pogajanjih z vlado Združenega kraljestva. To je bil izziv za Španijo in verjamem, da demokratična država lahko najde pravilno pot za obravnavanje te tako zapletene teme, v sozvočju s temeljnimi načeli človekovih pravic in vladavine prava.

Preidiva k vaši državi, Latviji. Vaša stranka socialdemokratska stranka Saskana, v slovenščini Harmonija, ki velja

Boris Cilevič, ki so mu latvijske oblasti spremenile ime in priimek v Boriss Cilevičs, je bil skoraj 24 let član parlamentarne skupščine Sveta Evrope, kjer se je ukvarjal s številnimi žgočimi temami s področja človekovih pravic

FOTO B. BR.

za največjo stranko rusko govorečih prebivalcev Latvije, je bila na prejšnjih volitvah prva v državi, tokrat pa ni preseгла 5-odstotnega praga. Kaj se je zgodilo?

V politiki ni nikoli jamstev, vendar tokrat obstaja nekaj objektivnih razlogov. Naredili smo nekaj napak, naš način komuniciranja ni bil najboljši, glavni razlog pa je bila vojna. Zaradi nje so se stališča polarizirala. Mi smo iskali kompromise, ubirali smo srednjo pot; v času miru je to delovalo, imeli smo dobre uspehe, po izbruhu vojne pa je prišlo sploh v Latviji do polarizacije stališč, še bolj pa med rusko govorečim prebivalstvom. Mi smo že prvi dan obsodili rusko invazijo v Ukrajini, medtem ko je doberšen del, ne večina, ampak kakih 25 odstotkov rusko govorečih državljanov podpiral Rusijo in jasno je bilo, da ne bodo volili za nas. Po drugi strani smo nasprotovali vsem ukrepom, ki bi kakorkoli omejevali rusko govoreče prebivalce Latvije, na primer krčenje pouka rusčine v šolah in odstranjevanje spomenikov zmage nad nacisti. Skratka, bili smo nekje vmes; nekateri ljudje so mislili, da smo preostro napadli Putina, drugi so bili mnenja, da smo bili do njega premili, ker smo zagovarjali pravico rusko govorečih državljanov Latvije in vztrajali, da teh ljudi ni mogoče obsojati zaradi Putinovih zločinov.

Bilo je težko, objektivno smo se znašli v zelo težkem stanju. Zato smo izgubili. To je bila za nas dobra šola in moram reči, da sem kljub temu optimist. Imamo namreč veliko izvoljenih predstavnikov v občinah, smo prisotni v Evropskem parlamentu, resno se moramo začeti pripravljati na prihodnje volitve in trdno sem prepričan, da bomo spet igrali vlogo v latvijski politiki. Porazi v politiki so včasih zelo koristni, morali bomo seveda ustrezno ukrepati.

Kaj se je spremenilo z dejstvom, da ni več močne stranke ruske manjšine v latvijskem parlamentu?

Resnici na ljubo, mi se nismo predstavljali kot stranka ruske manjšine. Res je, da večina naših izvoljenih predstavnikov pripada rusko govoreči skupnosti, ampak med našimi izvoljenimi predstavniki je tudi nekaj pripadnikov latvijsko govoreče skupnosti. Nismo manjšinska stranka, smo stranka za manjšino, stranka, ki brani pravice manjšine, ne trdimo pa, da predstavljamo manjšino. V novem parlamentu je nekaj rusko govorečih predstavnikov izvoljenih na listah drugih strank. Dejansko je v Latviji ena stranka, Ruska unija za Latvijo, ki je etnična stranka, ampak tudi ta stranka ni dosegla 5-odstotnega praga. Volivci pa očitno mislijo, da taka stranka ne more biti učinkovita za zaščito manjšine.

Kaj pa v latvijski družbi? Kako Latvijci gledajo na rusko govoreče ljudi v državi?

»Eni so mislili, da smo preostro napadli Putina, drugi pa so bili mnenja, da smo bili do njega premili, ker smo zagovarjali pravico rusko govorečih državljanov Latvije; vztrajali pa smo, da teh ljudi ni mogoče obsojati zaradi Putinovih zločinov«

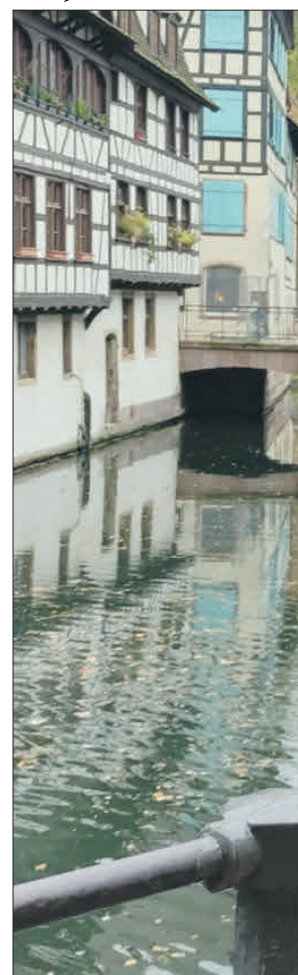
mera sem navedel, ampak primerov, ki kažejo na odvisnost sodstva od oblasti je nešteto; zadevajo politike, novinarje, aktiviste za človekove pravice, veliko aretiranih in obsojenih, ampak številne obsodbe ne ustrezajo kriterijem pravičnega sojenja. Številnim opozicijskim poslancem so odvzeli parlamentarno imuniteto; veliko je primerov, ki vzbujajo resno zaskrbljenost.

Tretje vprašanje zadeva predsedniške in parlamentarne volitve, ki bodo junija prihodnje leto. V Turčiji obstaja resnično politično okolje, pravi politični boj, prave volitve, tako da Turčije ne moremo primerjati z avtokracijami, kakršni sta Belorusija ali Rusija. Kljub temu obstaja kar nekaj zelo resnih problemov. Mnogo

Na ulici v Rigi, prestolnici Latvije

FOTO B. BR.

Ovisno, strpnost je precejšnja. V 30 letih neodvisnosti nismo nikoli bili deležni velikih dejanj sovražstva. Veliko je medsebojnih stikov, veliko mešanih zakonov, večina rusko govorečih prebivalcev dokaj dobro govori latvijščino, razen starejših ljudi in prebivalcev v predelih podeželja, kjer je ruščina zgodovinsko dominantni jezik. Seveda po izbruhu vojne smo bili priče povečani napetosti, vendar kar zadeva medosebne odnose ne moremo govoriti o konfliktih ali čem podobnem. Problem je politika, ki jo vodi vlada, pa nacionalistične vladne stranke, ki pritiskajo za večje omejitve. Omenil sem že zakonodajo o ruščini v šolah, pa nekaj zakonskih osnutkov, ki jih pravniki močno kritizirajo: med temi je prepoved ponudnikom storitev, da z državljanji občujejo v ruščini. To naj bi veljalo tudi za zasebne ponudnike, kar je pravi nesmisel, kajti kupec ima vedno prav.

Tudi ministrstvo za socialo je s svojih spletnih strani odstranilo vse informacije v ruščini, kar je hudo, ker so te spletne strani namenjene starejšim, invalidom, bolnikom ... Ti ljudje morajo imeti dostop do informacij. Tu ne gre za manjšinske pravice, ampak za temeljne pravice do informiranja. To se določa z vrha; ampak v praksi tega večina ne spoštuje. Zdravniki se z ljudmi, ki ne obvladajo latvijščine, pogovarjajo v jeziku, ki ga ljudje najbolje razumejo. Res pa je, da mlada generacija Latvijcev slabše obvlada ruščino, ampak tudi v tem primeru prevladujejo strpnost, volja po pomoči in solidarnost. To je pravzaprav nenavadno, nasprotno od tega, kar se dogaja v večini držav, kjer oblasti blažijo odnose in uvajajo rabo jezikov manjšin v javne storitve. V Latviji pa se dogaja nasprotno, politični razred sili v nestrpnost in ksenofobne navade. Reči moram, da to zadržanje politikov ne učinkuje, kot bi želeli, ampak nikoli ne veš, kaj se lahko zgodi čez leto, dve ali več.

Predstavljam si, da imate kar nekaj beguncev iz Ukrajine, v zadnjem času pa morda celo iz Rusije. Kakšno je odnos Latvije do teh ljudi?

Ovisno. Imamo kakih 35.000 beguncev iz Ukrajine. Sprejeli smo poseben zakon, ki uvaja izjeme v zvezi z znanjem jezika. Namen zakona je, da omogoči ukrajinskim beguncem zaposlitev. V Latviji primanjkuje osebja v zdravstvu. Kar nekaj zdravnikov, ki so prišli iz Ukrajine, se je zaposlilo v naših bolnišnicah in zanje seveda ne velja zaveza, da morajo občevati v latvijščini; dejansko uporabljajo ruščino. Nosijo posebne značke, obvezali so se, da se bodo naučili latvijščine. Navsezadnje je to praksa tudi v Bruslju. Veliko zdravnikov ob zaposlitvi govori samo francoščino in se ob zaposlitvi obvežejo, da se bodo v dveh letih naučili nizozemščino. Zagotovili so tudi prevajalsko službo, ampak seveda

veliko pacientov obvlada tudi ruščino in vse poteka lažje.

Več težav je s šolami, ministrstvo je določilo, da morajo vsi ukrajinski otroci obiskovati latvijske šole in ne šol, kjer del pouka poteka v ruščini. To je seveda nesmiselno, ker veliko beguncev prihaja iz rusko govorečih predelov Ukrajine. S tem niso vsi zadovoljni, po drugi strani imajo ljudje predsodke do Ukrajincev. Prihaja do populističnih protestov, češ namesto trošiti denar za begunce naj bi raje pomagali revežem v Latviji, ker naj bi begunci živeli bolje od latvijskih državljanov. To je seveda nesmiselno, ti ljudje so žrtve agresije, so naši sosedje in seveda jim moramo pomagati. To je pravna in tudi moralna obveza.

Kar zadeva ljudi, ki prihajajo iz Rusije, je stanje bolj zapleteno. Latvija je že v marcu zaprla mejo, prenehala je izdajati vizume za ruske državljane; bilo je samo nekaj izjem, na primer za udeležbo na pogrebnih sorodnikov ali kaj podobnega. Potem je Latvija sklenila, da ne bo priznavala schengenskih vizumov, ki so jih izdajale druge države Evropske unije. To je Latvija koordinirala z obema baltskima državama in s Poljsko.

Sprejeli pa smo nekaj sto pripadnikov ruske opozicije, tudi novinarjev, ni pa jasno, kako dolgo bodo lahko ostali v državi. Naši nacionalisti s tem niso zadovoljni, ker ti novinarji pišejo tudi o Latviji in kritizirajo nacionalistične ukrepe oblasti. Kar pa zadeva zadnjo mobilizacijo v Rusiji, Latvija ne bo priznala pravice do azila tistim, ki bi se v našo državo umaknili pred vpoklicem v vojsko. Za njih Latvija ni opcija, odhajajo naj v Gruzijo, Armenijo, Kazahstan, Mongolijo ... Naša stranka je bila proti tem omejitvam, kajti, mimo humanitarnih aspektov obstajajo praktični učinki: raje imamo Ruse kot begunce v Evropi, kot bi imeli Ruse z brzostrelko v Ukrajini. Vsak Rus, ki bi bil v Latvijo, je tudi en vojak manj za Putinovo vojsko. Zato sploh nisem navdušen nad politiko naše vlade.

Kako gledate na prihodnost Rusije, Ukrajine, Latvije?

Ni rožnata. Vojna bo terjala še veliko žrtev. To ni zelo etična napoved, vendar je realistična. Bojim se, da bo po koncu vojne spet vzpostavljena železna zaveza. To se bo zgodilo, če se bo Rusija odločila, da nadaljuje s svojimi imperialističnimi ambicijami. Evropa se privaja življenju brez ruske nafte in plina, kar bo verjetno pospešilo prehajanje na zeleno ekonomijo. Moja stranka podpira obnovitev jedrske energije.

Ljudi moje generacije se dobro spominjajo, kaj pomeni živeti za železno zaveso. Dobra plat je samo v tem, da bodo tokrat Latvija in moja družina na pravi strani železne zaves. Potem se bo morda Rusija začela ponovno integrirati, vendar bojim se, da je to časovno zelo daleč.

EU - Voditelji članic dosegli dogovor, ukrepi bodo sprejeti takoj

Omejevanje cene plina v več korakih

BRUSELJ – Voditelji EU so vendarle dosegli dogovor o ukrepih za soočanje z energetsko draginjo. Pozitiven izid zahtevnih pogovorov z relativnim zadovoljstvom vseh je bil sicer pričakovan, težko pa je bilo napovedati, kakšne posledice bodo pustila morebitne trenja, zlasti med državami, ki so podpirale uvedbo cenovne kapice za plin in tistimi, ki v tem ukrepu vidijo nevarnost za zmanjšanje dobave.

Naposed so državniki po dolgih diskusijah našli skupni imenovalac in Evropsko komisijo in Svet EU pozvali, naj »nujno predložita konkretne odločitve« glede predstavljenih predlogov in dodatnih ukrepov. Med temi bo prvi začasni dinamični cenovni koridor za transakcije z zemeljskim plinom, da bi takoj omejili pretirane cene plina. Predsednica komisije Ursula von der Leyen je dejala, da je prejela strateške smernice, ki jih je potrebovala. O podrobnostih uredbe pa bodo zdaj razpravljali energetski ministri, ki se bodo sestali v torko v Luxembourg.

CENOVNA KAPICA V VEČ KORAKIH

Pretirane cene plina se bodo takoj omejile z uvedbo začasnega dinamičnega cenovnega koridorja, ki predvideva omejevanje cen na nizozemskem vozlišču za trgovanje z zemeljskim plinom TTF. V kolikor bo to potrebno, naj bi sledila uvedba druge cenovne kapice in sicer za plin, ki se uporablja za proizvodnjo električne energije.

Naposed sta skupni jezik našla tudi francoski predsednik Emmanuel Macron (levo) in nemški kancler Olaf Scholz

ANSA

Poleg tega so se predsedniki vlad in držav zavzeli za izboljšanje delovanja energetskih trgov, da bi povečali preglednost, omilili likvidnostne težave podjetij in izločili dejavnike, ki krepijo volatilitno cen plina.

Podprli so tudi prostovoljne skupne nakupe plina, pri čemer bi bilo obvezno združevanje povpraševanja za količine, enake 15 odstotkom zmogljivosti skladišč. Podjetja bi se lahko sicer nato še vseeno odločila, ali bodo plin dejansko kupila prek skupne evropske platforme.

NE GRE BREZ FINANČNE POMOČI

Energetske draginje, s katero se soočajo tako gospodinjstva kot podjetja, se bodo države lotile s finančno pomočjo. Predsednica von der Leyen je že napovedala možnost uporabe 40 milijard evrov sredstev, ki so ostala na razpolago v preteklem večletnem finančnem okviru. Je pa hkrati tudi izpostavila, da se že vidijo učinki doslej sprejetih ukrepov. Cene plina so namreč po njenih besedah od avgusta, ko so znašale okoli 350 evrov na megavatno uro, padle na med 120 in 140 evrov. Strinjala pa se je, da so tudi te cene še vedno previsoke. (mit)

VOJNA V UKRAJINI - V Hersonu se pripravljajo na nove spopade

Ogroženi kraji ob Dnepru

Obrambna ministra ZDA in Rusije sta včeraj opravila drugi telefonski pogovor od začetka vojne

KIJEV – V regiji Herson na jugu Ukrajine je zelo kritično. Ukrajinske sile so v zadnjih tednih ponovno zavzele 88 krajev, proruske oblasti pa iz istoimenske prestolnice regije že nekaj dni umikajo prebivalce na levi breg reke Dneper. V Kijevu so dejanje označili za »deportacijo« 15.000 ljudi.

Ruske oblasti so včeraj celo obtožile ukrajinsko stran, da je izstrelila 12 raket na evakuacijski prehod v bližini mostu Antonivski. Enajst naj bi jih sicer sestrelili, ena pa je terjala štiri človeška življenja.

V regiji vlada velika zaskrbljenost zaradi možnosti napada na hidroelektrarno Kahova. Ukrajinski predsednik Volodimir

Zelenski je dejal, da so jo ruske sile minirale in jo nameravajo razstreliti. To bi bila po njegovih besedah »katastrofa velikih razsežnosti«. Če bi bil jez uničen, bi več sto tisočim ljudem, ki živijo ob spodnjem toku reke Dneper, grozile hitre poplave. Prekinitev oskrbe z vodo na jugu države bi lahko poleg tega vplivala na delovanje sistemov za ohlajanje v jedrski elektrarni Zaporozje.

ŠOJGUJ IN AUSTIN

Obrambna ministra ZDA in Rusije sta včeraj opravila drugi telefonski pogovor od začetka vojne. Lloyd Austin in Sergej Šojguj naj bi načela temo pomena ohranjanja odprtih komunikacijskih poti, iz Moskve

pa so sporočili le, da sta se ministra pogovarjala o aktualnih zadevah v zvezi z mednarodno varnostjo.

Ministra sta se nazadnje pogovarjala 13. maja, ko je Austin Šojguja pozval k takojšnjem premirju. Politične in vojaške razmere v Ukrajini so se odlej bistveno zaostrele. Medtem ko ZDA še naprej pomagajo Ukrajini z oboroževanjem njenih sil, je ruski predsednik Vladimir Putin po referendumih ukazal priključitev štirih ukrajinskih regij.

Telefonski pogovor med Putinom in predsednikom ZDA Joejem Bidnom pa, tako trdijo v Kremlju, sploh ni v načrtih. (mit)

SLOVENIJA - Predsedniške volitve

Oddaja glasovnic osebno in po pošti

LJUBLJANA – Jutri bodo imeli volilni upravičenci v Sloveniji možnost, da opravijo svojo državljansko dolžnost in oddajo glas za enega od sedmih kandidatov oziroma kandidatov za predsednico ali predsednika države. Volivk in volivcev je 1.694.429, od katerih jih ima 1.587.322 stalno prebivališče v Sloveniji, 107.107 pa jih živi v tujini.

Na predčasnih volitvah je tokrat glasovalo precej več ljudi kot na zadnjih predsedniških volitvah, in sicer že 68.000 volivcev oziroma približno štiri odstotke vseh upravičencev.

Slovenski državljani, ki so vpisani v posebni volilni imenik in bodo torej glasovali na diplomatsko konzularnem pred-

stavništvu RS, lahko v Trstu glasujejo med 9. in 17. uro. Kdor ni prejel volilnega gradiva po pošti, lahko vseeno glasuje na najbližjem diplomatsko-konzularnem predstavništvu Slovenije v tujini.

Tisti, ki so prejeli prazne glasovnice po pošti, pa lahko izpolnijo prejeto dokumentacijo (glasovnico in osebne podatke se pošlje v ločenih kuvertah) in jo oddajo na pošti najkasneje do jutri, ob 19. uri (velja poštni žig).

Volivke in volivci s stalnim prebivališčem v tujini, ki so do srede oddali vlogo za glasovanje na omnia volišču v Sloveniji (teh je 279) pa lahko na izbranem volišču glasujejo med 7. in 19. uro. Za glasovanje je treba imeti pri sebi osebni dokument.

Med žrtvami tudi dva otroka

PALERMO – V požaru na čolnu, s katerim je skupina migrantov skušala prečkati Sredozemsko morje, sta pri Lampedusi umrla dva otroka, najmanj pet žensk pa je bilo poškodovanih. Skupno so rešili nekaj več kot 30 ljudi. Na kraj nesreče je prva prispela tunizijska ribiška ladja, ki je poročala o eksploziji na krovu. Po podatkih Mednarodne organizacije za migracije so letos v Sredozemlju zabeležili 1269 pogrešanih ali mrtvih.

Dnevni koronaštev

RIM, LJUBLJANA – V Italiji so včeraj potrdili 36.116 okužb z novim koronavirusom, umrlo je 93 covidnih bolnikov. V FJK so našli 926 okužb in sedem smrti. Na intenzivni negi ostaja šest bolnikov, na navadnih oddelkih je hospitaliziranih 209 ljudi (-3). V Sloveniji so potrdili 1346 okužb, umrli so trije bolniki s covidom-19.